

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

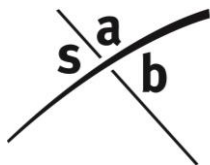
Quick scan natuur

Nijmegen, Waalfront – 3 (Dijkkwartier)

Ontwikkelingsbedrijf Waalfront

Datum: 19 maart 2018

Projectnummer: 170305.02

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: D. Meriën
Tweede lezer: E. Verkaik
Project: Nijmegen Waalfront – 3 (Dijkkwartier)
Projectnummer: 170305.02

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	9
2.1	Gebiedsbescherming	9
2.2	Soortenbescherming	10
2.3	Bescherming houtopstanden	11
3	Onderzoeksmethode	12
3.1	Deskundigheid	12
3.2	Werkwijze	12
4	Resultaat	13
4.1	Gebiedsbescherming	13
4.2	Soortenbescherming	15
4.3	Bescherming houtopstanden	27
5	Conclusie en advies	28
5.1	Gebiedsbescherming	28
5.2	Soortenbescherming	28
5.3	Bescherming houtopstanden	32
5.4	Vervolgstappen	32
	Bijlage 1. Geraadpleegde bronnen	3
	Bijlage 2. Wettelijk kader	5

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Ontwikkelingsbedrijf Waalfront is al enkele jaren bezig met de herontwikkeling van het Waalfront in Nijmegen. Einddoelstelling is om de industriële functies in te wisselen ten behoeve van woningbouw in combinatie met voorzieningen en werkfuncties. In 2008 is daar met het opstellen van een masterplan voor het Waalfront een concrete invulling aan gegeven. Als gevolg van de economische recessie zijn de planning en uitvoering van de ontwikkeling echter aangepast ten opzichte van het masterplan en wordt een meer gefaseerde herontwikkeling beoogd. Op deze wijze is allereerst de Handelskade gerealiseerd en is vervolgens gestart met de ontwikkeling van het Bruggkwartier. Nu bestaat het voornemen om de derde fase van het Waalfront te starten; het Dijkkwartier (deelgebied 3 in deze quick scan). Om de gewenste invulling, passend bij de huidige wensen en eisen voor het gebied, van het Dijkkwartier te kunnen realiseren is een nieuw bestemmingsplan nodig.

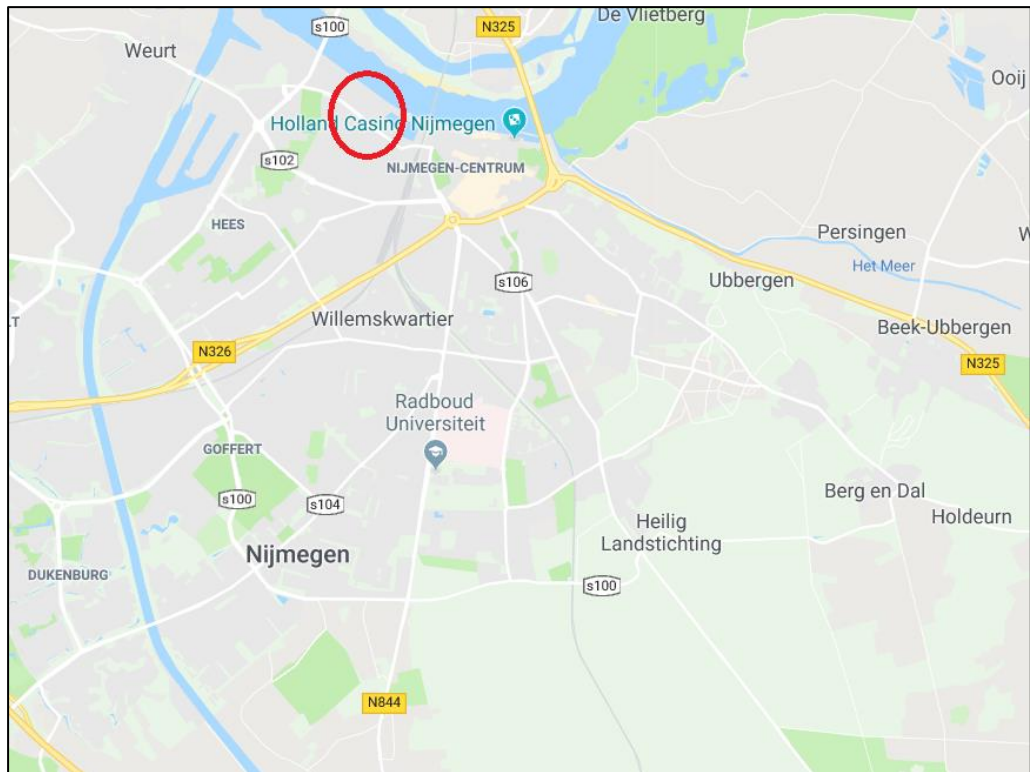
Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Voorliggende rapportage zet door middel van een quick scan natuur uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is. Deze quick scan heeft betrekking op de ontwikkelingen in het Dijkkwartier en twee deelgebieden die in een latere fase zullen worden gerealiseerd.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied bevindt zich in de kern van Nijmegen (provincie Gelderland). Nijmegen ligt in de stadsregio Arnhem-Nijmegen en nabij de grens met Duitsland. In de omgeving van Nijmegen liggen agrarische gronden en verschillende natuurgebieden. Nijmegen ligt daarnaast aan de oever van de Waal.

Het plangebied ligt direct aan de Waal en maakt onderdeel uit van de herontwikkeling van het Waalfront. Dit gebied wordt gefaseerd herontwikkeld van industrie- naar woongebied met voorzieningen. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Omdat de plannen van het Waalfront in fases worden gerealiseerd is het onderzoeksgebied in drie deelgebieden onderverdeeld:

- Deelgebied 1: De gronden ten noorden van de Waalbanddijk ter hoogte van de Albert Trouwborststraat tot aan de Pater van Hooffstraat. Dit betreft globaal de gronden van het voormalige Honigcomplex en de daar ten westen gelegen Talisgebouwen en de daarbij horende gronden.
- Deelgebied 2: De gronden ten noorden van de Waalbanddijk ter hoogte van de Pater van Hooffstraat tot de Havenweg. Dit betreft globaal de gronden van slachthuis Hickmann.
- Deelgebied 3: De gronden ten zuiden van de Waalbanddijk tussen de Waalbanddijk, de Lijnbaanstraat, de Weurtseweg en de Havenweg. Dit deelgebied betreft de gronden van de ontwikkeling van 'Het Dijkkwartier'.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) waarin de deelgebieden (1 tot en met 3) zijn aangegeven. Bron: Google Earth. Bewerking: SAB.

Op 13 maart 2018 is een veldbezoek aan de verschillende deelgebieden uitgevoerd en is het terrein op mogelijk aanwezige natuur geïnspecteerd.

Deelgebied 1 bestaat uit de gebouwen van Talis, zijnde een grotendeels uit metaal opgetrokken bedrijfsloods met aansluitend een (bak-)stenen kantoorgebouw met drie bouwlagen en een plat dak. Rondom deze gebouwen is het terrein aangewezen als parkeergelegenheid en deels verhard. Hier is echter ook veel zanderige grond en zijn er kleine hoeveelheden veruigde vegetatie aanwezig. Ten oosten van de Talis-gebouwen ligt het oude Honigcomplex. Het complex bestaat uit een groot gebouw waarin duidelijk verschillende onderdelen in verschillende bouwstijlen zijn aan te wijzen. Daarnaast zijn er meerdere kleinere bijgebouwen rondom het hoofdgebouw aanwezig. Het hoofdgebouw en de meeste gebouwen worden gebruikt door kleine ondernemers die allen een stukje van de beschikbare ruimte gebruiken. Eén groot oud gebouw, het zogenaamde Oscar Leeuwen gebouw staat al geruime tijd leeg en is in een slechte staat van onderhoud. Dit gebouw is daarom ook van binnen uitgebreid geïnspecteerd. Ook de extensiever gebruikte gedeeltes van het hoofdgebouw zijn geïnspecteerd. Het terrein rondom de bebouwing is grotendeels verhard. Maar er zijn ook enkele bomen en struiken rondom de bebouwing aanwezig. De bebouwing grenst direct aan de oever van de Waal. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van de huidige situatie in deelgebied 1.

Deelgebied 1: Talis-gebouwen (boven) en het omliggende deels verharde parkeerterrein (onder).

Deelgebied 1: Honigcomplex waarin het hoofgebouw en verschillende bijgebouwen zijn te onderscheiden. Daarnaast de binnenkant van het Oscar Leeuwen gebouw.

Deelgebied 2 betreft grotendeels het Hickmann slachthuis met enkele bijgebouwen. Ook hier zijn verschillende typen gebouwen te onderscheiden. Het terrein is volledig verhard en omheind door een hek. Ten noorden van het slachthuis staan een vrijstaand woonhuis en een twee-onder-één-kapwoning, welke direct aan de Waal grenzen. Deze woonhuizen hebben groen tuinen met enkele bomen en (groenblijvende) struiken. Tussen het slachthuis en de woonhuizen staat een bomenrij met enkele grote platanen. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van deelgebied twee ten tijde van het veldbezoek.

Impressie van deelgebied 2 met het slachthuis (boven) en de daar ten noorden van liggende woonhuizen en bomenrij (onder).

Deelgebied 3 beslaat een deel van de Waalbanddijk met daarvan ten noorden parkeerplaatsen die bij de ten oosten gelegen haven behoren. Ten zuiden van de Waalbanddijk liggen een drietal rijwoningen, een leegstaand bedrijfspand en gronden waar de huidige bebouwing inmiddels is gesloopt. Waar de bebouwing is gesloopt, is het terrein braakliggend met een zandige grond. Daarnaast staat er een dubbele bomenrij in het westen van dit deelgebied en staan er enkele bomen ten zuiden van de woonhuizen. Navolgende afbeeldingen geven deelgebied drie ten tijde van het veldbezoek weer.

Impressie van deelgebied 3 met het zicht vanaf de Waalbanddijk. (linksboven), de rijwoningen (rechtsboven), het leegstaande bedrijfspand (linksonder) en de braakliggende gronden (rechtsonder).

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal nieuwbouw in het plangebied zijn gerealiseerd. Hierbij wordt mogelijk ook gebruik gemaakt van huidige bebouwing. Voor deelgebied 1 en 2 zijn nog geen vergaande plannen voor de toekomstige inrichting opgesteld. Deelgebied 3 dat nu in ontwikkeling gaat, gaat uit van enkele appartementengebouwen met in totaal maximaal 375 woningen. Hierin wordt op de begane grond 1.500 m² bvo aan commerciële functies gerealiseerd. Voor de realisatie hiervan wordt alle bebouwing die nu nog in het plangebied aanwezig is afgebroken en zullen de bomen moeten worden gekapt. Daarnaast wordt een verbinding van de Weurtseweg naar de Laan van Oost-Indië gemaakt.

2 Wettelijk kader

Hieronder staat een samenvatting van het wettelijk kader. Een uitgebreide beschrijving staat in bijlage 1.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Op grond van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen.

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Het is verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die de instandhoudingsdoelstellingen kunnen schaden. Verder geldt dat een plan, dat significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt.

2.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

De provincie Gelderland spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Binnen het GNN en de GO staat de bescherming van de kernkwaliteiten centraal. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en omgevingscondities. Per saldo moet elke ontwikkeling in het GNN een verbetering van de betreffende kernkwaliteiten opleveren. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden.

In een nieuw bestemmingsplan dat ligt binnen het GNN zijn geen nieuwe functies mogelijk, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

De GO heeft een dubbeldoelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. Beschermde weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden liggen voornamelijk in de GO (en voor het overige deel in het GNN). Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande (en reeds in de GO gelegen) bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep (en daarmee het effect op de kernkwaliteiten).

De provincie Gelderland vindt het verder van belang dat rustgebieden voor winterganzen geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in deze gebieden. De provincie wil in de beschermde weidevogelgebieden een landbouwpraktijk stimuleren en in stand houden die rekening houdt met weidevogels.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming. Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten, voor Habitatrichtlijnsoorten en voor andere soorten. Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de verboden van de wet. De provincie Gelderland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden.

2.3 Bescherming houtopstanden

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn onder meer niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

3 Onderzoeksmethode

3.1 Deskundigheid

Kwaliteit van het ecologisch onderzoek en het geleverde product staan bij SAB hoog in het vaandel. Mede daarom zijn wij aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB); de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Om te allen tijde aan onze standaard te voldoen, wordt ecologisch onderzoek enkel uitgevoerd door deskundigen. Onder een ecologisch deskundige verstaan we iemand met aantoonbare ervaring en kennis op het gebied van de ecologie van de betreffende soorten. Onze deskundigen voldoen aan de eisen van een ecologisch deskundige zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland die stelt. Ecologen in opleiding tot deskundige werken altijd onder begeleiding van een deskundige.

3.2 Werkwijze

Voor het onderzoek is een bureaustudie uitgevoerd en werd een veldbezoek aan de locatie gebracht. Als eerste werd voor het onderzoek, op basis van informatie van de opdrachtgever, het plangebied in beeld gebracht en werd de toekomstige ontwikkelingen zover als mogelijk beschreven. Vervolgens werd onderzocht welke beschermde plant- en diersoorten in de omgeving van het plangebied zijn te verwachten. Hiervoor werd de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 9 maart 2018, waarbij waarnemingen van de afgelopen 10 jaar werden opgevraagd. Aanvullend hierbij is gebruik gemaakt van andere bronnen, als websites en verspreidingsatlassen (zie bijlage 1). Bij deze bureaustudie werd ook de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en gebieden die via de provinciale verordening zijn beschermd onderzocht. Hiervoor werd onder meer informatie van de website van de provincie geraadpleegd.

Vervolgens werd een veldbezoek aan het plangebied en de directe omgeving ervan gebracht. Dit bezoek vond plaats op 13 maart 2018, bij motregen, windstil bewolkt weer en een temperatuur van circa 7 graden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid van het plangebied voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

Met de gegevens uit de bureaustudie en het veldbezoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de mogelijke effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden. Op basis van deze inschatting is een advies opgesteld met aanbevelingen voor vervolgstappen. Nadat het eerste conceptrapport gereed was, is dit beoordeeld op inhoud en vorm door een deskundig collega. Het commentaar is vervolgens besproken en verwerkt, om zo tot een eensluidend advies te komen.

4 Resultaat

4.1 Gebiedsbescherming

4.1.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Natura 2000-gebied Rijntakken ligt echter op korte afstand van het plangebied in de uitwaarden van de Waal op slechts enkele honderden meters van het plangebied. Omdat voor deelgebied 1 en 2 nog geen concrete plannen voor de inrichting zijn opgesteld, zijn de effecten van de herontwikkeling van deze gebieden nog niet te beoordelen. Voor deelgebied 3 is een beoordeling wel mogelijk. Met de bouw van de appartementencomplexen in deelgebied 3 zijn verschillende verstoringen te verwachten. Zo kan mogelijk geluidverstooring en trilling in de bouwfase verstoringen op de nabijgelegen Rijntakken kunnen veroorzaken. Lichtverstooring kan mogelijk dieren 's nachts verstoren en door een toename van het verbruik van fossiele brandstoffen in het gebied kan de depositie van stikstof in omliggende gebieden toenemen. Wanneer stikstof neerdaalt op habitats die hiervoor gevoelig zijn kan dit negatieve effecten op de aanwezige natuur hebben. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en kernkwaliteiten van de Rijntakken kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

De beoordeling van alle milieueffecten, waaronder de effecten op Natura 2000, heeft integraal plaatsgevonden in het kader van de Milieueffectrapportage die is opgesteld ten behoeve van de gehele ontwikkeling van het Waalfront, zoals neergelegd in het bestemmingsplan 'Nijmegen Waalfront'. Aangezien de ontwikkeling die op grond van voorliggend bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt, qua aard vergelijkbaar is en qua omvang en programma niet anders / groter is dan waarmee destijds in het MER rekening werd gehouden, wordt geoordeeld dat de effecten op genoemd gebied voldoende zijn afgewogen.

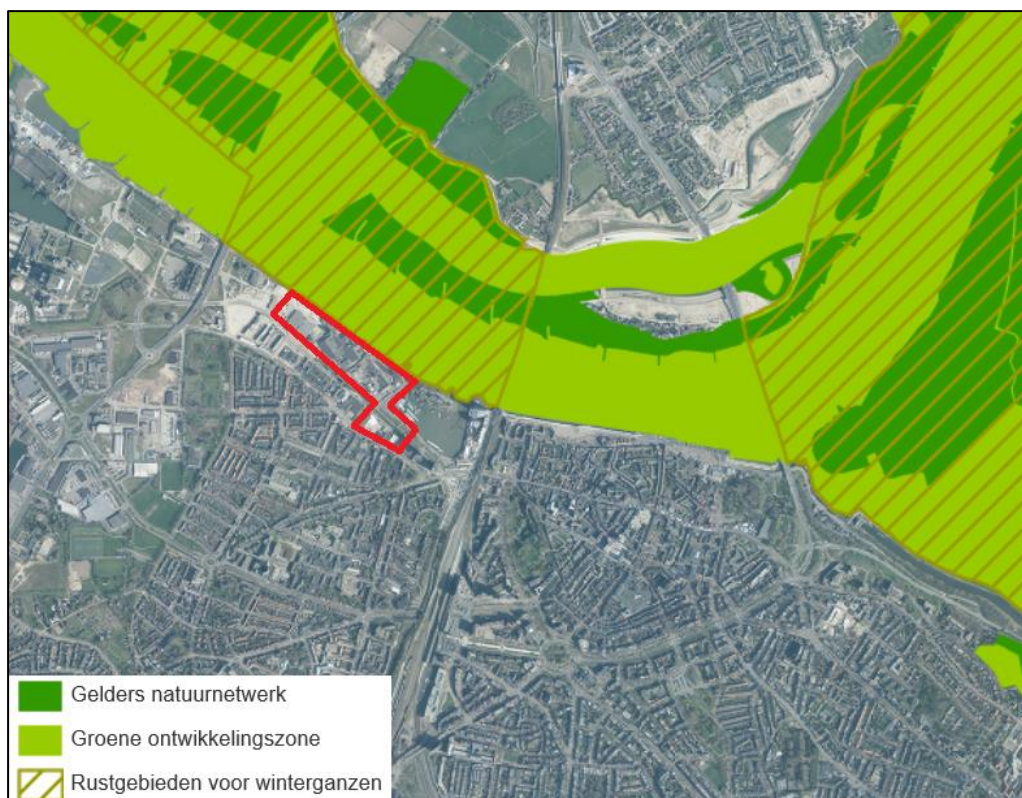

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen Vogelhabitatrichtlijngebieden (blauw) en Habitatrichtlijngebieden (groen). Daarnaast worden stikstofgevoelige habitats die in deze gebieden liggen weergegeven (paars). Bron: Aerius. Bewerking: SAB.

4.1.2 **Natuurnetwerk Nederland**

Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). De groene ontwikkelingszone (GO), die ook als rustgebied voor winterganzen, is aangewezen grenst direct aan de noordgrens van deelgebied 1 en 2. Dit is ongeveer 150 meter van deelgebied 3 verwijderd. Gelders natuurnetwerk (GNN) ligt verder ten noorden en ligt ongeveer 250 meter ten noorden van deelgebied 1 en 2 en 400 meter ten noorden van deelgebied 3. Weidevogelleefgebied is in de omgeving niet aanwezig. Voor deze beschermingszones geldt geen beperking voor plannen die via externe werking een effect kunnen hebben op deze beschermde gebieden. Aangezien het plangebied niet in de GNN, GO of ganzenfoerageergebied ligt, leidt de voorgenomen ingreep niet tot vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van deze gebieden hebben. De bescherming van het deze gebieden staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders natuurnetwerk, Groene ontwikkelingszone en Rustgebieden voor winterganzen. Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

4.2 Soortenbescherming

In deze paragraaf beschrijven wij de beschermde soorten die mogelijk aanwezig kunnen zijn in of nabij het plangebied. Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten zoogdieren en amfibieën een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet, bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. In deze paragraaf wordt met name aandacht besteed aan de beschermde soorten waarvoor een dergelijke vrijstelling niet geldt.

4.2.1 Vaatplanten

De vaatplanten die zijn beschermd middels de Wet natuurbescherming betreffen zeldzame soorten, waarvan de meeste Rode Lijst-soorten, met specifieke groeiplaatsen in met name stabiele en natuurlijke biotopen, zoals bossen, zeeduin, kalkgraslanden, beekdalen, veengronden, moerassen en oude of verweerde gebouwen waaronder stadskades. Veel van deze beschermde vaatplanten komen voornamelijk voor op kalkhoudende en voedselarme grond (Sparrus et al. 2012).

In het plangebied zijn in zowel deelgebied 1 als in deelgebied 3 braakliggende zandige gronden en dijken en kale bermen aanwezig. Verschillende beschermde vaatplanten kunnen in een dergelijk ruderaal habitat voorkomen.

In de binnenstad van Nijmegen zijn volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF verschillende beschermde vaatplanten waargenomen die op dergelijke bodem groeien. Zo is wilde averuit op slechts op slechts 250 meter van deelgebied 3 en kluwenklokje op 500 meter van deelgebied 1 waargenomen. Andere soorten die in de binnenstad van Nijmegen zijn vastgesteld zijn wolfskers, dreps, grote leeuwenklauw en kartuizer anjer. Aan de andere zijde van de Waal, in Nijmegen-Noord, zijn daarnaast ook blauw guichelheil, groot spiegelklokje, kleine wolfsmelk, naaldenkervel en wilde ridderspoor waargenomen.

Een deel van de gronden in deelgebied 1 en 3 ligt al enkele jaren braak. Het is daarom niet onwaarschijnlijk dat één of meer van deze soorten het plangebied heeft gekoloniseerd. Wanneer de verschillende deelgebieden worden bebouwd zullen deze vaatplanten verloren gaan. Er is dan sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek naar beschermde vaatplanten is daarom noodzakelijk in deelgebied 1 en 3 om in kaart te brengen welke soorten er aanwezig zijn. Wanneer er daadwerkelijk beschermde vaatplanten in het plangebied aanwezig zijn dient ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd en dienen mitigerende of compenserende maatregelen worden getroffen. In deelgebied 2 zijn geen braakliggende gronden, of andere geschikte habitats aanwezig. Beschermde vaatplanten zijn hier niet te verwachten.

4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Beschermde grondgebonden zoogdieren komen voornamelijk voor in natuurlijke- of half-natuurlijke habitats zoals bos, heide of kleinschalig agrarisch landschap. Enkele soorten zoals eekhoorn en steenmarter worden ook regelmatig in het stedelijk gebied aangetroffen (Lange et al. 2003).

Het terrein is grotendeels verhard, braakliggend of bebouwd en daarom voor de meeste grondgebonden zoogdieren ongeschikt. In de noordelijk gelegen Waal zijn de soorten otter en bever waargenomen. Deze soorten leven in het water en bij natuurlijke oevers, begroeid met oevervegetatie. Binnen het plangebied is voor deze soorten geen geschikt leefgebied aanwezig. Wel zou verstoring van passerende dieren kunnen optreden, wanneer er direct langs de Waal gebouwen gerealiseerd worden die voor veel lichtuitstraling op het water zorgen. Bij toekomstige ontwikkelingen in deelgebieden 1 en 2 dient lichtuitstraling richting de Waal daarom te worden beperkt. Mocht de toekomstige ontwikkeling op deze locaties toch leiden tot sterke lichtuitstraling op de Waal, dan dient eerst door middel van nader onderzoek vastgesteld te worden welke functie de Waal ter hoogte van het plangebied vervult voor beide soorten. Indien negatieve effecten mogelijk blijken, dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden voor de toekomstige werkzaamheden.

Eekhoorn en steenmarter zijn volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF ook in de omgeving van het plangebied waargenomen.

De eekhoorn leeft in allerlei typen bos en is ook in tuinen of parken in de omgeving van bos aan te treffen mits daar voldoende voedsel beschikbaar is. Ze maken een bolvormig nest van takken en bladeren op minimaal 5 meter hoogte in de boom. Ook natuurlijke boomholtes, oude kraaien- of eksternesten, nestkasten of spechtenholen

worden als nestlocatie gebruikt (zoogdiervereniging.nl). Het noodzakelijke bos-, park- of tuinhabitat is in het plangebied niet aanwezig. Het enige deel van het plangebied waarin meer groen aanwezig is, zijn de gronden ten noorden van het Slachthuis in deelgebied 2. Dit gebied is echter dermate geïsoleerd van ander potentieel leefgebied van de eekhoorn dat de eekhoorn in het gehele plangebied is uit te sluiten.

De steenmarter leeft in steenachtige biotopen en schuilplaatsen, zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. In gebouwen kan de steenmarter zich vestigen in ruimtes onder daken, in de spouw, in holle plafonds en in kruipruimtes. Ook boomholten, takkenhopen en dichte struwelen worden door de steenmarter gebruikt. De steenmarter is ook in de grote steden te vinden, daarbij is de aanwezigheid van groenstroken, heggen en bosjes essentieel voor het vinden van voedsel (www.zoogdiervereniging.nl). Omdat de steenmarter gebruik maakt van toegankelijke gebouwen is de vervallen leegstaande bebouwing in deelgebied 1 gecontroleerd op aanwezigheid van de steenmarter. In de bebouwing die nog in gebruik is, zijn geen geschikte openingen aangetroffen die marters als toegang tot een gebouw zouden kunnen gebruiken. In en rond de bebouwing zijn geen sporen (vraatsporen, loopsporen, latrines) aangetroffen. Daarom is in de huidige situatie de steenmarter niet in het plangebied te verwachten. Nader onderzoek naar de steenmarter voor de ontwikkeling in deelgebied 3 is daarom niet noodzakelijk. Omdat er in deelgebied 1 en 2 wel geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn en de ontwikkelingen in dit deelgebied pas over enkele jaren plaats zullen vinden is het niet uitgesloten dat steenmarters zich in de tussentijd in een gebouw in een van deze deelgebieden zal vestigen. Wanneer de ontwikkelingen in deze deelgebieden worden gestart kan mogelijk worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode. Maatregelen die een dergelijke gedragscode voorschrijft zijn bijvoorbeeld (zie TAUW 2013, gedragscode Raalte):

- wanneer een verblijfplaats van deze soort aanwezig is, worden sloopwerkzaamheden niet uitgevoerd in de voortplantingsperiode (dus niet van circa maart tot en met augustus);
- voorafgaand aan sloop wordt bij aanwezigheid van de steenmarter eerst door een deskundige vastgesteld of in de omgeving alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn, om de gunstige staat van instandhouding van de soort te waarborgen. Mocht geen alternatief aanwezig zijn, dan dient in overleg met de deskundige gezocht te worden naar een alternatieve oplossing;
- bij sloop wordt de steenmarter, indien aanwezig in de verblijfplaats, enkele uren voor de sloop verjaagd door een deskundige, door het afspelen van luide muziek. Mocht een dergelijke werkwijze niet mogelijk zijn, dan dient voor de aanvang van de werkzaamheden eerst nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van de steenmarter en dient wanneer leefgebied aanwezig blijkt, voor de werkzaamheden mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

4.2.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP zijn de gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis in de omgeving gemeld. Maar ook andere vleermuissoorten kunnen in de omgeving van Nijmegen voorkomen. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foeragegebieden en vliegroutes zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten (Dietz et al. 2011).

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter bijvoorbeeld gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot, achter luiken en in schoorstenen (BIJ12 2017a, Dietz et al. 2011).

In deelgebied 1 zijn een groot aantal verschillende gebouwen aanwezig. Deze zijn met uitzondering van het zogenaamde Oscar Leeuwen gebouw allemaal in gebruik. Omdat het Oscar Leeuwen gebouw al geruime tijd leeg staat en in een vervallen staat verkeerd, is deze van binnen grondig gecontroleerd op aanwezige overwinterende vleermuizen en op sporen die er op wijzen dat het gebouw in andere delen van het jaar door vleermuizen wordt gebruikt. Dergelijke sporen zijn niet aangetroffen. Omdat de andere gebouwen intensief worden gebruikt zijn deze alleen aan de buitenzijde gecontroleerd. Slechts één gebouw, het 'Brebbe' gebouw, heeft openingen die door vleermuizen kunnen worden gebruikt. Het betreft open stootvoegen die toegang tot de spouw kunnen geven en enkele openingen bij de regenpijpen (zie navolgende afbeeldingen). Dit gebouw ligt direct tegen de oever van de Waal. Door de ligging aan de rivier en omdat er enkele platanen direct ten oosten van dit gebouw staan is er voedsel in de omgeving te vinden en is ook de omgeving van het gebouw geschikt voor vleermuizen. Verschillende soorten die door de NDDF in de omgeving van het plangebied zijn aangetroffen maken van dergelijke openingen gebruik (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger). Ook de meervleermuis en de ruige dwergvleermuis die volgens verspreidingsatlassen in de omgeving van Nijmegen voorkomen, kunnen van dergelijke openingen gebruik maken. Het is nog onduidelijk wat de bestemming van het Brebbe gebouw gaat worden. Wanneer het wordt afgebroken of wanneer het grondig verbouwd zou worden, zouden aanwezige verblijfplaatsen verloren gaan. Er is dan sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek is in dat geval eerst noodzakelijk om duidelijk te maken of het gebouw door vleermuizen wordt gebruikt en wat de effecten van de plannen met het gebouw op deze gebruiksfuncties zijn. Wanneer er verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn, moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd en dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

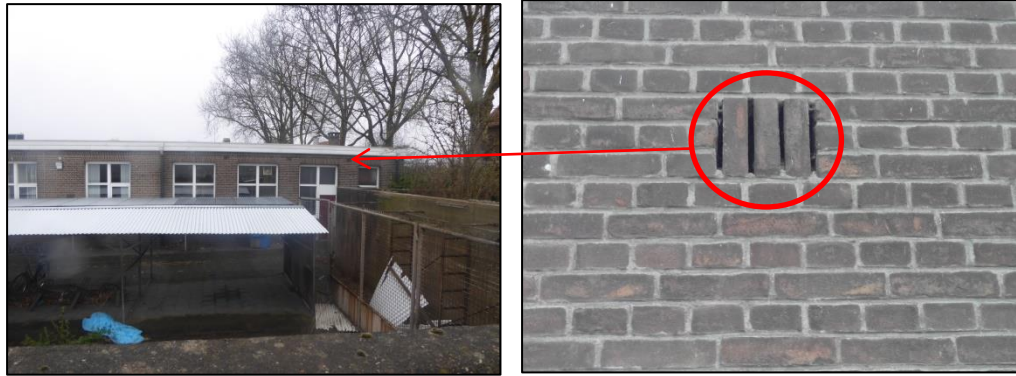

Impressie van het Brebbel gebouw waarin de voor vleermuizen geschikte openingen (met rode pijlen) zijn aangegeven.

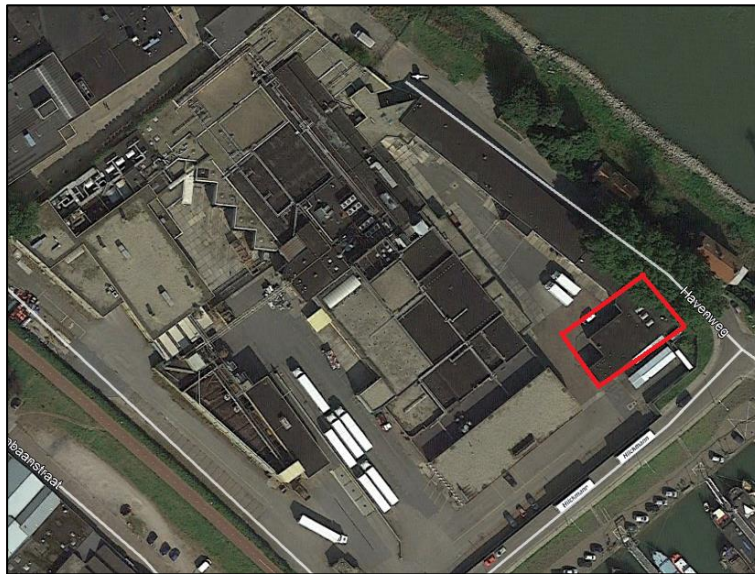

Luchtfoto van het Honigcomplex waarin de locatie van het Brebbel gebouw is aangegeven.

Ook deelgebied 2 is gecontroleerd op geschikte openingen die een verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen zouden kunnen vormen. Open stootvoegen zijn aangetroffen bij één van de bijgebouwen van het slachthuis dat bij de kruising van de Havenweg en de Waalhaven staat. De bomen die hier direct ten noorden van staan zorgen dat de vleermuizen direct na het verlaten van een eventuele verblijfplaats voedsel zouden kunnen vinden. Ook hier is dus niet uit te sluiten dat vleermuizen in het gebouw een verblijfplaats hebben. Nader onderzoek is noodzakelijk om een mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Deelgebied 2: Impressie van de geschikte openingen in één van de bijgebouwen van het slachthuis.

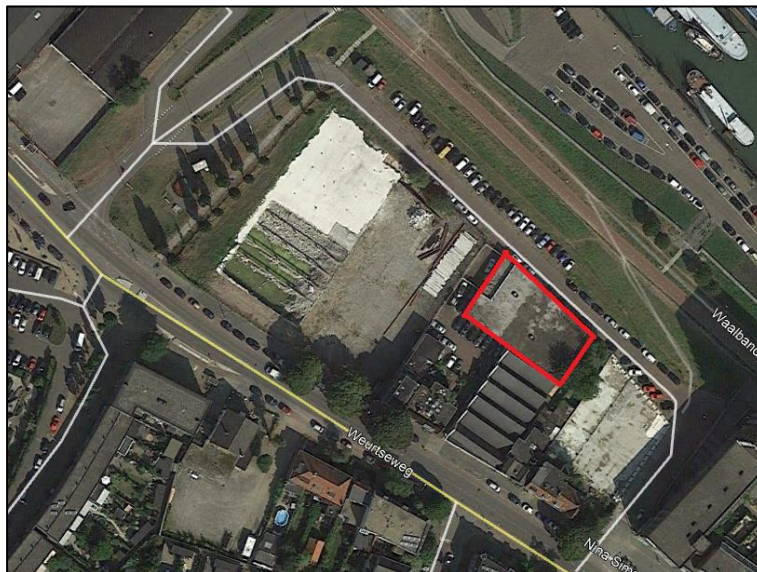
Luchtfoto van het slachthuis waarin de locatie van het voor vleermuizen geschikte bijgebouw is aangegeven.

In deelgebied 3 zijn de gebouwen deels al afgebroken. In één van de nog staande bedrijfsgebouwen dat direct aan de Waalbanddijk ligt zijn open stootvoegen aangetroffen. Door de ligging aan de dijk is foerageergebied in de omgeving aanwezig. Ook hier kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen in het betreffende gebouw daarom niet worden uitgesloten. Wanneer het gebouw wordt afgebroken gaan eventuele aanwezige verblijfplaatsen verloren. Nader onderzoek is noodzakelijk om een mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Deelgebied 3: Impressie van de geschikte openingen in een bedrijfsgebouw nabij de Waalbanddijk.

Luchtfoto van deelgebied 3 waarin de locatie van het voor vleermuizen geschikte bijgebouw is aangegeven.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een zekere diameter en leeftijd te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Grofweg zijn hardhout bomen als eik en beuk jonger dan 60 jaar en zachthout bomen jonger dan ongeveer 30 jaar voor een spechtenhol nog niet geschikt (Zoogdiervereniging & Probos 2012). In het plangebied zijn verschillende bomen aanwezig. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspec-

teerd op geschikte holtes en loszittend schors. Deze zijn niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Vleermuissoorten en functies niet zijn uit te sluiten in het plangebied. "x"= functie is niet uit te sluiten, "-" = functie is uit te sluiten.

Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf	Winterverblijf
Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X
Ruige dwergvleermuis	-	-	X	X
Laatvlieger	X	X	X	X
Meervleermuis	X	X	-	-
Gewone grootoorvleermuis	-	X	-	-

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is beschermd.

De bomen die in deelgebied 1 en 2 en bij de dijk in deelgebied 3 aanwezig zijn, kunnen wanneer hier verblijfplaatsen aanwezig zijn, essentieel zijn voor het functioneren van de betreffende verblijfplaats. Wanneer er geen verblijfplaatsen aanwezig zijn is ook niet te verwachten dat het plangebied essentieel foerageergebied vormt voor een populatie vleermuizen. De groene elementen in het plangebied hebben namelijk een beperkte oppervlakte en in de directe omgeving van het plangebied is ander foerageergebied aanwezig waar vleermuizen voedsel kunnen vinden. Dit betreft onder andere de Waal en de groene tuinen in de woonwijken ten zuiden van het plangebied.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben (Limpens et al. 2004). Daarom zijn dergelijke vliegroutes beschermd. De Waal is als doorlopende lijnvormige element geschikt als mogelijke vliegroute, bijvoorbeeld voor meervleermuizen. Ook in de nieuwe situatie zal deze begeleidende functie als zodanig blijven bestaan. Wel dient voorkomen te worden dat sterke lichtuitstraling deze mogelijke vliegroute verstoort. Om deze reden dient voorkomen te worden dat toekomstige bebouwing bij de deelgebieden 1 en 2 zorgt voor sterke licht-

uitstraling over de Waal. Mocht de toekomstige ontwikkeling op deze locaties toch leiden tot sterke lichtuitstraling, dan dient eerst door middel van nader onderzoek vastgesteld te worden of hier essentiële vliegroutes aanwezig zijn. Indien negatieve effecten mogelijk blijken, dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden voor de toekomstige ontwikkelingen. Ook de Waalbanddijk betreft een doorlopend lijnvormig element. Omdat de dijk in sterke mate wordt verlicht door straatverlichting is een vliegroute hier niet te verwachten.

4.2.4 *Vogels*

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als kauw, stadsduif, houtduif, putter. Soorten als houtduif en kauw, maar ook andere soorten zoals merel kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen. In deelgebied 2 van het plangebied zijn in de platanen daarnaast twee nesten waargenomen.

Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Van verschillende vogels is het nest jaarrond beschermd. Dit zijn voornamelijk soorten die het hele jaar gebruik maken van het nest of soorten die niet of nauwelijks in staat zijn zelf een nest te maken. Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen ook enkele van deze soorten met jaarrond beschermde nesten in de buurt van het plangebied voor. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor soorten met jaarrond beschermde nesten.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen (BIJ12 2017c).

Alleen in deelgebied 2 zijn duidelijk geschikte nestlocaties van de huismus aangetroffen. Hier staat een twee-onder-één-kapwoning met ronde dakpannen waaronder huismussen kunnen broeden. Ten tijde van het veldbezoek was er een grote groep huismussen van 15-20 vogels in de groene tuin naast deze woningen aanwezig. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van

hun nestplaats. Dit duidt er op dat zich nesten in het plangebied bevinden. Voor deelgebied 2 zijn nog geen concrete plannen opgesteld. Wanneer de bebouwing zou worden afgebroken of wanneer er andere werkzaamheden aan het dak plaatsvinden, zouden aanwezige nesten van de huismus beschadigd of vernietigd worden. Er is dan sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek is in dat geval eerst noodzakelijk om duidelijk te maken of het gebouw door huismussen wordt gebruikt en wat de effecten van de plannen met het gebouw op deze gebruiksfuncties zijn. Wanneer er verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn, moet dan een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd en dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies, onder daken en in gebouwen. Veel gebruikte nestlocaties zijn onder scheefliggende of kapotte dakpannen, onder nokpannen, in gaten en kieren onder de dakrand en bij dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Daarnaast worden soms kunstmatige nestkasten of nestpannen, gaten in muren, gaten achter regenpijpen of ventilatieschachten als broedlocatie gebruikt. Nestlocaties dienen een vrije uitvliegroute op minimaal enkele meters boven de grond te hebben. Daken dienen verder minimaal een hellingshoek van 45 graden te hebben om als nestlocatie geschikt te zijn. De daken van de twee-onder-één-kapwoning zijn ook voor gierzwaluwen een geschikte verblijfplaats. Ook deze soort kan daarom zonder nader onderzoek niet worden uitgesloten in het plangebied. Omdat de uitvlieg mogelijkheden door een hoge muur worden geblokkeerd worden de openingen bij de regenpijpen van het in 4.2.3 genoemde 'Brebber' gebouw voor gierzwaluwen ongeschikt geacht.

Deelgebied 2: Impressie van geschikte nestlocaties voor huismus en gierzwaluw.

Luchtfoto van het slachthuis waarin de locatie van de voor huismus en gierzwaluw geschikte twee-onder-één-kapwoning is aangegeven.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, nestelen in nissen van hoge gebouwen (slechtvalk), op richels van steengroeven (oehoe), langs stromende beken (grote gele kwikstaart), in hoge bomen in bos of boomgroepen (buiszard, roek, havik en sperwer, zwarte wouw), in oude nesten van kraaien, buiszerds en eksters in boomgroepen (boomvalk, wespendif) in oude nesten van kraaien en roofvogels in naaldbomen (ransuil), in holttes in bomen en in gebouwen (steenuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar) (SOVON 2002). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig. Nesten van deze vogelsoorten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

4.2.5 Reptielen

Reptielen komen voornamelijk voor op de hogere zandgronden, in duin-, bos- of heidegebieden. Enkel de ringslang laat zich ook in meer stedelijk gebied zien. De soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren, in waterrijke habitats op de zandgronden en op overgangen van de zandgronden naar klei- en laagveengebieden (Creemers en van Delft 2009).

Geschikt biotoop voor reptielen is niet aanwezig. Volgens verspreidingsgegevens komt de ringslang in de omgeving van Nijmegen voor. De soort wordt vooral aangetroffen in laagveengebieden, natte heideterreinen en waterrijke zandgronden. Maar de soort komt ook voor op verhoogde terreinen zoals dijken, spoorbanen of struwelen. Belangrijk hierbij is de aanwezigheid van natuurlijke oevers met open plekken en ruigte zodat deze zowel zongelegenheden als schuilplaatsen bieden. Een dergelijke omgeving is niet in het plangebied aanwezig. Reptielen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

4.2.6 Amfibieën

Beschermde amfibieën waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, komen voornamelijk voor in en nabij vennen, poelen en slootjes, met helder en schoon water, in heide- en veengebied en in de uiterwaarden (Creemers en van Delft 2009). Verspreidingsgegevens van de NDFF melden dat de alpenwatersalamander, kamsalamander en rugstreeppad in de omgeving is waargenomen.

Van deze soorten wordt enkel de rugstreeppad regelmatig in een sterk verstedelijkte omgeving aangetroffen. De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek zoals duinen, uiterwaarden, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Deze soort is een echte pionier die zich ingraaft in kaal braakliggend terrein en haar eitjes legt in ondiepe kale poeltjes en plassen, maar ook slootjes en vennen kunnen geschikt leefgebied zijn. De dieren verlaten half maart de winterverblijfplaats. Voortplanting begint half april en kan doorgaan tot in augustus. Mannetjes verblijven de gehele voortplantingsperiode in het water. Vrouwtjes verlaten na de eierafzet het water weer. De rugstreeppad overwintert op het land, de dieren hebben eind oktober allemaal het water weer verlaten (Creemers & van Delft, 2009).

In het plangebied zijn braakliggende, zandige terreinen aanwezig. Poelen of plassen zijn echter niet in het plangebied of de directe omgeving hiervan aanwezig. Waarnemingen van de rugstreeppad zijn daarnaast de afgelopen 10 jaar enkel buiten Nijmegen gedaan. De soort is daarnaast een slechte zwemmer die een barrière als de Waal niet kan overbruggen. De soort is daarom ook niet in het plangebied te verwachten. Ook voor andere soorten amfibieën waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, is geen geschikte leefomgeving in het plangebied aanwezig.

Enkel algemeen voorkomende amfibiesoorten zoals bruine kikker en gewone pad kunnen niet volledig worden uitgesloten in het projectgebied. Deze soorten zijn weinig veeleisend aan hun leefomgeving en komen wijdverspreid voor. Voor deze soorten geldt echter een vrijstelling van de verboden in de Wet natuurbescherming bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een overtreding van de Wet natuurbescherming is niet te verwachten bij aanwezigheid van deze soorten en nader onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk.

4.2.7 Vissen

De beschermde vissoorten zijn veelal zeldzaam voorkomende soorten gebonden aan helder, stromend water van beekjes of rivieren. Een uitzondering hierop is de grote modderkruiper die vooral leeft in langzaam stromend water van sloten, vennen of plassen. De soort komt daar voor op plekken met veel onderwatervegetatie en een goed ontwikkelde waterbodem (Janssen en Schamineé 2004, www.verspreidingatlas.nl).

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

4.2.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermden insectensoorten en andere beschermden ongewervelden zijn veelal zeldzaam en eisen een specifiek habitat. Beschermden vlindersoorten komen vooral voor in kruidenrijke en soortenrijke graslanden, heiden, venen en (vochtig) bos (Bos et al. 2006). Beschermden libellensoorten leven met name in veengebieden, nabij beekjes of rivieren en bij vennen op de hogere zandgronden, (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Beschermden keversoorten zijn gebonden aan oude, rottende bomen in bosgebieden of komen zeldzaam voor in (groter) permanent, helder open water van goede kwaliteit op veengrond (www.eis-nederland.nl, Janssen en Schamineé 2004). In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor deze soorten. Beschermden insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4.3 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing is want de bomen en struiken die worden geveld zijn onderdeel van een eenheid bomen en struiken waarvan de oppervlakte niet groter is dan duizend vierkante meter. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

5 Conclusie en advies

In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aan- of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt, negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

5.1 Gebiedsbescherming

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat Natura 2000-gebied Rijntakken in de buurt van het plangebied ligt. Met de geplande ruimtelijke ontwikkeling is een toename in stikstofuitstoot in het plangebied te verwachten. Deze en mogelijk andere verstoringen vanuit het plangebied kunnen een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Rijntakken veroorzaken.

De beoordeling hiervan heeft integraal plaatsgevonden in het kader van de Milieueffectrapportage die is opgesteld ten behoeve van de gehele ontwikkeling van het Waalfront, zoals neergelegd in het bestemmingsplan 'Nijmegen Waalfront'. Aangezien de ontwikkeling die op grond van voorliggend bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt, qua aard vergelijkbaar is en qua omvang en programma niet anders / groter is dan waarmee destijds in het MER rekening werd gehouden, wordt geoordeeld dat de effecten op genoemd gebied voldoende zijn afgewogen.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat het plangebied in niet het Natuurnetwerk Nederland of andere provinciaal beschermde natuur ligt. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van deze gebieden hebben. De bescherming van het deze gebieden staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

5.2 Soortenbescherming

Volgens geraadpleegde verspreidingsgegevens komen er verschillende beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voor. Door het uitgevoerde veldbezoek in het plangebied is duidelijk geworden dat enkele essentiële elementen van beschermde dier- en plantensoorten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten in het plangebied. Het betreft verblijfplaatsen van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis) in deelgebied 1, 2 en 3. Nestplaatsen van de huismus en gierzwaluw in deelgebied 2 en groeiplaatsen van beschermde vaatplanten in deelgebied 1 en 3. Afhankelijk van de werkzaamheden in de betreffende deelgebieden dient, om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten, nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Wanneer verblijf- nest- of groeiplaatsen in het plangebied worden vastgesteld, dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd en moeten er mitigerende maatregelen worden getroffen.

Daarnaast moet bij de ontwikkeling van deelgebied 1 en 2 rekening worden gehouden met mogelijk aanwezige steenmarters. Er kan worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode die rekening houdt met de steenmarter. Wanneer dit niet mogelijk is, is nader onderzoek naar de steenmarter noodzakelijk. Om te voorkomen dat een sterke lichtuitstraling leefgebied van de otter en bever of een vliegroute van

vleermuizen verstoort, moet er rekening worden gehouden met mogelijke lichtverstrooiing. Wanneer de ontwikkelingen leiden tot een sterke lichtuitstraling op Waal dient nader onderzoek naar de mogelijke effecten hiervan te worden uitgevoerd.

Luchtfoto met de locaties waar nader onderzoek moet worden gedaan naar vaatplanten (groen), vleermuizen (rood) en huismussen en gierzwaluwen (geel).

5.2.1 Onderzoekseisen en -periodes

Voor veel beschermde plant- en diersoorten zijn protocollen opgesteld waarin beschreven staat waar het nader soortgericht onderzoek aan moet voldoen om aan- of afwezigheid van de betreffende soort aan te kunnen tonen.

Vaatplanten

Het onderzoek naar beschermde vaatplanten is niet aan bepaalde richtlijnen gebonden. Nader onderzoek bestaat uit het grondig onderzoeken van de geschikte habitats binnen de bloeiperiode van de mogelijk aanwezige vaatplanten. Vaatplanten bloeien niet allemaal tegelijk. Gebaseerd op de bloeitijd van alle door de NDFF in de omgeving vastgestelde soorten die in het plangebied voor zouden kunnen komen (blauw guichelheil, dreps, grote leeuwenklauw, groot spiegelklokje, kartuizer anjer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, naaldenkervel, wilde averuit, wilde ridderspoor en wolfskers) zijn twee veldbezoeken noodzakelijk, één in juni en één in augustus. Op deze manier wordt het plangebied binnen de bloeitijden van al deze vaatplanten onderzocht en wordt ook de mogelijkheid dat vaatplanten die nog niet eerder in de omgeving zijn waargenomen worden aangetroffen vergroot.

Bloeiperiodes van wilde in de omgeving aangetroffen wilde vaatplanten (wilde-planten.nl)

Soort	Bloeiperiode					
	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt
Blauw Guichelheil						
Dreps						
Grote Leeuwenklauw						
Groot Spiegelklokje						
Kartuizer Anjer						
Kleine Wolfsmelk						
Kluwenklokje						
Naaldenkervel						
Wilde Averuit						
Wilde Ridderspoor						
Wolfskers						

Vleermuizen

Het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen, zoals verwoord in het vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur). Het vleermuisprotocol stelt vast dat vijf veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Drie daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van circa 30 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden met een tussenperiode van circa 20 dagen.

Tijdens deze veldbezoeken zal gebruik worden gemaakt van een batdetector of bat-logger. Dit zijn apparaten waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en vertaald in voor mensen hoorbare geluiden. Door het uitvoeren van vijf veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes voor vleermuizen weer.

Gierzwaluwen

Het nader onderzoek gierzwaluwen dient volgens het kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017) plaats te vinden door middel van drie 3 inventarisaties met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Dit dient te gebeuren in de periode 1 juni tot en met 15 juli, waarvan minimaal één inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli, tussen twee uur voor zonsondergang tot zonsondergang, tijdens goede inventarisatieomstandigheden. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van gierzwaluwen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes voor gierzwaluwen weer.

Huismussen

Het nader onderzoek naar de huismus dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen zoals verwoord in de soortenstandaard van de huismus (Bij12, 2017). Het onder-

zoek dient plaats te vinden door middel van twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of door middel van vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni. De inventarisaties dienen onder goede weersomstandigheden plaats te vinden, op geluidsluwe momenten, rond één à twee uur na zonsopkomst en met een tussenperiode van 10 dagen. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiode van huismussen weer.

Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes van alle te onderzoeken soorten weer.

Soortgroep	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Vaatplanten												
Vleermuizen												
Huismus												
Gierzwaluw												

5.2.2 Broedperiode

Van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels mag het nest tijdens het broeden (van start van nestbouw tot en met het uitvliegen van de jongen) niet worden beschadigd of vernield. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat in en direct rond het plangebied vogels kunnen gaan broeden. Wij adviseren daarom om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecooloog met kennis van vogels door middel van één veldbezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecooloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

5.2.3 Zorgplicht

Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor alle natuur en in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving, overeenkomstig artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden.

5.3 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

5.4 Vervolgstappen

- Uitvoeren voortoets Wet natuurbescherming.
- Uitvoeren nader onderzoek vaatplanten (deelgebied 1 en 3) vleermuizen (deelgebied 1, 2 en 3), gierzwaluw en huismus (deelgebied 2).
- Houd bij de ontwikkeling van deelgebied 1 en 2 rekening met mogelijk lichtverstoring van bever, otter en vliegroutes van vleermuizen, of voer nader onderzoek uit.
- Werk bij de ontwikkeling van deelgebied 1 en 2 conform een goedgekeurde gedragscode die rekening houdt met mogelijk aanwezige steenmarter, of voer nader onderzoek uit.
- Houd rekening met broedende vogels.
- Houd rekening met de zorgplicht.

Bijlage 1. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12. 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017c. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Bos, F. Bosveld, M. Groenendijk, D. van Swaay, C. Wynhof, I. De Vlinderstichting. 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna deel 7.

Creemers, R. van Delft, J. 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9.

Dietz, Ch. von Helversen, O. Nill, D. 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.

Janssen, J. A. M. Schamineé, J. H. J. 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de habitatrictlijn.

Lange, R. Twisk, P. van Winden, A. van Diepenbeek, A. 2003. Zoogdieren van West-Europa.

Limpens, H. J. G. A. Twisk, P. Veenbaas, G. 2004. Met vleermuizen onderweg. Uitgave DDW en VZZ.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna deel 4.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdierverseniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

SOVON. 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Verspreiding, aantallen, verandering. Nederlandse Fauna deel 5.

Sparrus, L. Odé, B. Beringen, R. Basisrapport Rode Lijst Vaatplanten 2012 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. FLORON rapport 57.

Zoogdiervereniging & Probos. 2012. Laanbeheer en vleermuizen; met oog voor veiligheid en cultuurhistorie; met bijdragen van E. A. Jansen, M. H. A. van Benthem, C. de Groot, P. Twisk & H. J. G. A. Limpens.

Websites

www.aerius.nl

www.eis-nederland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.wilde-planten.nl

Bijlage 2. Wettelijk kader

Gebiedsbescherming

Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt (artikel 2.7 lid 1).

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmer-

ken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

Natuurnetwerk Nederland

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt. De precieze invulling van de bescherming vervult van provincie tot provincie. In paragraaf 2.1 staat de bescherming beschreven die in dit geval van toepassing is.

Soortenbescherming

Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen in de Wet natuurbescherming. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Het vernielen van nesten is verboden en het verstoren van nesten is enkel toegestaan indien geen sprake is van een negatieve invloed op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten.

Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is

er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. Zie paragraaf 2.2 voor de vrijstelling die in deze provincie van toepassing is.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.